

**SECTION 7. ADMINISTRATIVE LAW  
AND PROCEDURE. FINANCE LAW.  
INFORMATION LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-34>

**THE ROLE OF THE INFORMATION CONCEPT OF LAW  
IN IMPROVING LEGAL REGULATION OF PUBLIC RELATIONS  
IN THE INFORMATION SOCIETY IN UKRAINE**

**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ПРАВА  
В УДОСКОНАЛЕННІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ  
СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО  
СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ**

**Aristova I. V.**

*Doctor of Laws, Professor,  
Head of the Department  
of Administrative and Information Law  
Sumy National Agrarian University  
Sumy, Ukraine*

**Арістова І. В.**

*докторка юридичних наук,  
професорка, завідувачка кафедри  
адміністративного  
та інформаційного права  
Сумський національний аграрний  
університет  
м. Суми, Україна*

Актуалізація дослідження проблеми, визначеної у назві доповіді, значною мірою пов'язана із оголошеними на Всесвітньому саміті з питань інформаційного суспільства (далі – WSIS) у 2023 році напрямами дій стосовно покращення та прискорення досягнення Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) [1]. Аналіз цих напрямів дозволив усвідомити важливість використання різноманітних інструментів інформаційного суспільства для досягнення зазначених ЦСР. Вважаю, що увага юристів має бути зосереджена на формуванні та розвитку ефективних правових інструментів, які значною мірою зумовлені основними ознаками інформаційного суспільства. Варто зазначити, що автор доповіді у різні часи неодноразово висловлювався щодо необхідності регулювання потенціалу інформаційного суспільства під час правового регулювання різноманітних суспільних відносин [2–5].

Водночас, моніторинг сучасних наукових досліджень засвідчив про недостатню увагу щодо цих питань. На мою думку, вельми важливо

проводити спільні дослідження фахівців з різних галузей права. Вважаю за можливе викласти окремі положення авторського підходу задля їх обговорення [4; 5].

1. Динамічний обіг інформації постає суттєвою ознакою інформаційного суспільства, що зумовлює виникнення суспільних інформаційних відносин та їх регулювання за допомогою норм інформаційного права – комплексної галузі права.

2. Інформаційна концепція права, як вчення про інформаційну сутність права, розвивається у межах науки «інформаційне право». «Інформаційність» системи національного права проявляється як у інформаційній сутності будь-якої норми права (цивільного, адміністративного, трудового та ін. права), так і у посиленні взаємодії будь-якої норми права з нормами інформаційного права у нових умовах сьогодення.

3. Розвиток інформаційної концепції права знайшов своє відображення у розробці моделі системи національного права як інтегративної інформаційної сфери, що є системним утворенням, пронизаним інформацією [4]. Це підтверджується тим, що: 1) інформація є однією із гранично узагальнюючих категорій; 2) за своєю суттю і суспільні відносини, і правовідносини мають інформаційний характер.

4. Дослідження інтегративної інформаційної сфери (системи національного права) відбувається з позиції системного підходу, використовуючи системно-структурний метод пізнання правових явищ, які мають розглядатися як елементи системи. Визначення поняття «система» базується на принципах й законах формування та розвитку природних систем. Передусім йдеться про закон організації складних систем – закон інформаційної взаємодії. Сутність цього закону пов'язана із розумінням характеру інформаційної взаємодії між елементами системи – сприяє чи заважає реалізації загального потенціалу системи.

5. Відповідно до загальної теорії функціональних систем, система національного права повинна зважати на системоутворюючий чинник – це конкретний корисний результат (мета). Будь-який компонент може увійти до складу системи лише у тому разі, якщо він вносить свою частку сприяння у отримання запрограмованого результату. Задля досягнення результату (мети) система може «піти» на найбільші зміни у взаємодії своїх компонентів. Тобто, можуть усуватися із активної діяльності ті зв'язки між компонентами системи, які не допомагають отриманню корисного результату.

6. В умовах інформаційного суспільства в Україні виникає потреба у включенні до складу системи права як традиційних підсистем

права (конституційне, цивільне, кримінальне, адміністративне та ін.), так і нової галузі права – інформаційне право.

7. Удосконалення правового регулювання суспільних відносин в умовах інформаційного суспільства в Україні потребує врахування наступних положень [5] : 1) система національного права є складовою частиною своєї надсистеми – національної правової системи; 2) система національного права призначена виконувати одну із функцій надсистеми в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки в Україні; 3) системоутворюючий чинник системи національного права – це мета, яку необхідно досягнути; 4) система національного права, у свою чергу, є надсистемою систем галузей права, які призначені здійснювати відповідні функції системи національного права; 5) в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки в Україні динамічно розвиваються інформаційна сфера суспільства та інформаційні суспільні відносини.

8. Оскільки системоутворюючим чинником системи права постає мета – «належний правопорядок у суспільстві», то, очевидно, що і кожна підсистема має «зробити свій внесок» у досягнення зазначеного результату, «корисно» взаємодіючи з іншими підсистемами. Вважаємо за доцільне нагадати, що у сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства не лише збільшується обсяг інформації (зокрема, правової), але й усвідомлюється її значення та роль у процесах соціальної взаємодії [5].

9. Системоутворюючим чинником підсистеми інформаційного права постає мета – належний правопорядок у визначеній інформаційній сфері. Водночас, ця мета повинна узгоджуватися із метою правової сфери (як системи) – системи права. Враховуючи те, що інформація «проникає» в усі сфери суспільних відносин, вважаємо, що саме наука інформаційного права покликана очолити науковий пошук шляхів ефективного досягнення мети формування та функціонування системи права (правової сфери) [5].

10. Використання інформаційної концепції права в умовах інформаційного суспільства сприяє конструктивній інформаційній взаємодії усіх підсистем галузей права, що суттєво посилює потенціал системи національного права як інтегративної інформаційної сфери.

Запропонований підхід був реалізований у межах авторської наукової школи, зокрема, у роботах [6, 7].

**Література:**

1. Форум WSIS 2023. URL: <https://www.itu.int/net4/wsis/forum/2023/>
2. Арістова І. В. Сучасна теорія інформаційного права: питання методології: матеріали міжнародної наукової конференції. *Нові підходи та актуальні дослідження в юридичній науці* (3–4 листопада 2022 року. м. Рига, Латвійська Республіка) 2022. С. 109–111. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-27>
3. Арістова І. В. Сучасні тенденції юридичної науки: роль інформаційної концепції права. *Новітні розробки в галузі права* : матеріали Міжнародної наукової конференції (3–4 квітня 2024 року). Влоцлавек, Республіка Польща. 2024. С. 77–80. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-432-0-18>
4. Арістова І. В. Система права України в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки. *Приватне та публічне право*. 2020. № 3. С. 44–51. DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.3.9>
5. Арістова І. В. Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових : монографія. Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку. Scientific monograph. Vol. 1. Riga. Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 1–31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-1>
6. Арістова І. В., Стадник Р. І. Органи виконавчої влади України як розпорядники публічної інформації: теоретико-правові та практичні питання : монографія / за заг. ред. І. В. Арістової. К. : Видавничий центр НУБіП України 2018. 233 с.
7. Калюжна С. В. Суб'єкти інформаційного права в умовах цифрової трансформації в Україні: органи місцевого самоврядування : монографія / за заг. ред. І. В. Арістової. Одеса : Вид-во «Юридика». 2023. 266 с.